

ساختار کتاب

کتاب شب امتحان تاریخ معاصر ایران پایه یازدهم از ۴ قسمت اصلی تشکیل شده است که به صورت زیر است:

۱) **آزمون‌های نوبت اول:** آزمون‌های شماره ۱ تا ۴ این کتاب مربوط به مباحث نوبت اول است که خودش به دو قسمت تقسیم می‌شود:

الف) **آزمون‌های طبقه‌بندی‌شده:** آزمون‌های شماره ۱ و ۲ را درس به درس طبقه‌بندی کرده‌ایم. بنابراین شما به راحتی می‌توانید پس از خواندن هر درس از درس‌نامه تعدادی سؤال را بررسی کنید. حواستان باشد این آزمون‌ها ۲۰ نمره‌ای و مثل یک آزمون کامل هستند. در کنار سؤال‌های این آزمون‌ها نکات مشاوره‌ای نوشته‌ایم. این نکات به شما در درس‌خواندن قبل از امتحان و پاسخ‌گویی به آزمون در زمان امتحان کمک می‌کند.

ب) **آزمون‌های طبقه‌بندی‌نشده:** آزمون‌های شماره ۳ و ۴ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم تا دو آزمون نوبت اول مشابه آزمونی را که معلمان از شما خواهد گرفت، ببینید.

۲) **آزمون‌های نوبت دوم:** آزمون‌های شماره ۵ تا ۱۲ از کل کتاب و مطابق امتحان نهایی طرح شده‌اند. این قسمت هم، خودش به دو بخش تقسیم می‌شود:

الف) **آزمون‌های طبقه‌بندی‌شده:** آزمون‌های شماره ۵ تا ۸ را که برای نوبت دوم طرح شده‌اند هم طبقه‌بندی کرده‌ایم. با این کار باز هم می‌توانید پس از خواندن هر درس تعدادی سؤال مرتبط را پاسخ دهید. هر کدام از این آزمون‌ها هم، ۲۰ نمره دارند؛ در واقع در این بخش، شما ۴ آزمون کامل را می‌بینید. این آزمون‌ها هم نکات مشاوره‌ای دارند.

ب) **آزمون‌های طبقه‌بندی‌نشده:** آزمون‌های شماره ۹ تا ۱۲ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم؛ پس، در این بخش با ۴ آزمون نوبت دوم مواجه خواهید شد. این آزمون‌ها شامل امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳، شبیه‌ساز امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳ و دو آزمون چالشی‌تر با عنوان «بیست پلاس» است.

۳) **پاسخ‌نامه تشریحی آزمون‌ها:** در پاسخ تشریحی آزمون‌ها تمام آن‌چه را که شما باید در امتحان بنویسید تا نمره کامل کسب کنید، برایتان نوشته‌ایم. پاسخ‌ها مطابق با فرمت پاسخ‌برگ مورد تأیید آموزش و پرورش دارای ریزبارم‌بندی و آدرس مبحثی می‌باشند.

۴) **درس‌نامه کامل شب امتحانی:** این قسمت برگ برنده شما نسبت به کسانی است که این کتاب را نمی‌خوانند! در این قسمت تمام آن‌چه را که شما برای گرفتن نمره عالی در امتحان تاریخ معاصر ایران نیاز دارید، تنها در ۱۴ صفحه آورده‌ایم، بخوانید و لذتش را ببرید!

بارم‌بندی درس تاریخ معاصر ایران

درس‌ها	نوبت اول	نوبت دوم
۱	۲	۱
۲	۲	۲
۳	۱/۵	۱/۵
۴	۲	۱/۵
۵	۱/۵	۱
۶	۲	۱/۵
۷	۱/۵	۱
۸	۱/۵	۱/۵
۹	۱/۵	۱/۵
۱۰	۱/۵	۱
۱۱	۱/۵	۱
۱۲	۱/۵	۲
۱۳	-	۲
۱۴	-	۲
۱۵	-	۲
۱۶	-	۲
۱۷	-	۲
۱۸	-	۲
۱۹	-	۱/۵
۲۰	-	۲
۲۱	-	۲
۲۲	-	۲
۲۳	-	۱/۵
۲۴	-	۱
۲۵	-	-
۲۶	-	-
جمع	نمره ۲۰	نمره ۲۰

فهرست

صفحه صفحه

نوبت آزمون پاسخ‌نامه

آزمون شماره ۱	(طبقه‌بندی‌شده) اول	۳	۳۳
آزمون شماره ۲	(طبقه‌بندی‌شده) اول	۶	۳۴
آزمون شماره ۳	(طبقه‌بندی‌نشده) اول	۹	۳۴
آزمون شماره ۴	(طبقه‌بندی‌نشده) اول	۱۱	۳۵
آزمون شماره ۵	(طبقه‌بندی‌شده) دوم	۱۳	۳۶
آزمون شماره ۶	(طبقه‌بندی‌شده) دوم	۱۶	۳۷
آزمون شماره ۷	(طبقه‌بندی‌شده) دوم	۱۹	۳۸
آزمون شماره ۸	(طبقه‌بندی‌شده) دوم	۲۲	۳۸
آزمون شماره ۹ نهایی خرداد ۱۴۰۳	(طبقه‌بندی‌نشده) دوم	۲۵	۳۹
آزمون شماره ۱۰ شبیه‌ساز خرداد ۱۴۰۳	(طبقه‌بندی‌نشده) دوم	۲۷	۴۰
آزمون شماره ۱۱ بیست پلاس (چالشی‌تر)	(طبقه‌بندی‌نشده) دوم	۲۹	۴۱
آزمون شماره ۱۲ بیست پلاس (چالشی‌تر)	(طبقه‌بندی‌نشده) دوم	۳۱	۴۲

۴۳

درس‌نامه توپ برای شب امتحان

آزمون ۱	تاریخ معاصر ایران	رشته: ریاضی فیزیک، علوم تجربی	تاریخ آزمون: دی‌ماه
	نوبت اول	پایه یازدهم	مدت آزمون: ۹۰ دقیقه

ردیف	درس اول	نمره				
۱	صحیح یا غلط بودن جمله زیر را مشخص کنید. «ایل قاجار از ترکمانان بود و در زمان صفویان به داخل ایران کوچ کرد.»	۰/۲۵				
۲	کدام یک از شماره‌های سمت چپ با گزینه سمت راست در ارتباط است؟ (در ستون سمت چپ یک مورد اضافی است.)	۰/۲۵				
	<table><tr><td>پادشاه قاجاری هنگام حمله ایران به هرات</td><td>(۱) محمدشاه</td></tr><tr><td></td><td>(۲) ناصرالدین شاه</td></tr></table>	پادشاه قاجاری هنگام حمله ایران به هرات	(۱) محمدشاه		(۲) ناصرالدین شاه	
پادشاه قاجاری هنگام حمله ایران به هرات	(۱) محمدشاه					
	(۲) ناصرالدین شاه					
۳	جای خالی را با یکی از کلمات زیر تکمیل کنید. (آقامحمدخان قاجار - محمدحسن خان قاجار) پس از مرگ نادرشاه، که رهبر قاجارها نیز بود، کوشید تا قدرت را در ایران به دست بگیرد.	۰/۲۵				
۴	گزینه مناسب را انتخاب کنید. کدام یک از رویدادهای زیر، زمینه‌ساز بیداری اسلامی در ایران عهد قاجار شد؟ (۱) برقراری حق کاپیتولاسیون یا قضاوت کنسولی در ایران (۲) پیدایش جریان نهضت مشروطه و کاهش استبداد دربار (۳) هجوم سیاسی و نظامی دولت‌های استعمارگر اروپایی (۴) ایجاد اتحاد با دولت عثمانی طی معاهده ارزنةالروم	۰/۲۵				
۵	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه بدهید. الف) زمانی که قاجارها به قدرت رسیدند، ایران گرفتار چه مشکلی بود؟ ب) در جریان دوره دوم جنگ‌های ایران با روسیه، چه عاملی سرنوشت جنگ را به نفع دولت روسیه تزاری رقم زد؟	۰/۵				
۶	تعریف اصطلاحات یا مفاهیم تاریخی: کاپیتولاسیون: در پاسخ به سؤالات تعریف‌کردنی، تمرکزتان را بر کلیدواژه‌های اساسی بگذارید تا نمره بگیرید.	۰/۵				
	درس دوم					
۷	صحیح یا غلط بودن جمله زیر را مشخص کنید. «میرزا حسین خان سپهسالار و میرزا ملکم خان، عاملان اصلی واگذاری امتیاز رویترو و لاتاری به دولت انگلستان بودند.»	۰/۲۵				
۸	کدام یک از شماره‌های سمت چپ با گزینه سمت راست در ارتباط است؟ (در ستون سمت چپ یک مورد اضافی است.)	۰/۲۵				
	<table><tr><td>مؤسس مدرسه عالی در تهران</td><td>(۱) امیرکبیر</td></tr><tr><td></td><td>(۲) میرزا حسن رشديه</td></tr></table>	مؤسس مدرسه عالی در تهران	(۱) امیرکبیر		(۲) میرزا حسن رشديه	
مؤسس مدرسه عالی در تهران	(۱) امیرکبیر					
	(۲) میرزا حسن رشديه					
۹	جای خالی را با یکی از این کلمات تکمیل کنید. (تالپوت - ۱۹۱۹) از امتیازاتی که در دوره قاجار به دولت انگلستان واگذار شد و مشخص‌کننده حیطه خرید و فروش تنباکو بود، نام داشت.	۰/۲۵				
۱۰	گزینه مناسب را انتخاب کنید. نهضت تحریم تنباکو در دوره قاجار، چه تأثیری بر جریان‌های دینی و مذهبی ایران آن زمان داشت؟ (۱) انسجام هر چه بیشتر مرجعیت شیعه، علما و مردم متدین ایران (۲) نفوذ روزافزون روحانیون به دربار و ورود به حیطه سیاست (۳) پیوستن طبقه روحانیون و علما به نهضت‌های مردمی ایران (۴) توجه شاه و درباریان به جریان‌های مذهبی رایج در کشور	۰/۲۵				
۱۱	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه بدهید. الف) در جریان نهضت تحریم تنباکو، آیت‌الله میرزای شیرازی در چه شهری به سر می‌برد؟ ب) یکی از مهم‌ترین اقدامات امیرکبیر را در زمینه تعلیم و تربیت نام ببرید.	۰/۵				
۱۲	دو تن از عاملان اصلی واگذاری امتیازهای رویترو و لاتاری به بیگانگان را نام ببرید.	۰/۵				
	درس سوم					
۱۳	صحیح یا غلط بودن جمله زیر را مشخص کنید. «اولین نشانه‌های اندیشه‌های نوین، در روزنامه‌های عهد قاجار مشاهده می‌شود.»	۰/۲۵				
	مبعت روزنامه‌ها می‌تواند یکی از سؤال‌هایزیرترین مباحت باشد.					

	تاریخ معاصر ایران	رشته: ریاضی فیزیک، علوم تجربی	تاریخ آزمون: دی‌ماه	
	نوبت اول	پایه یازدهم	مدت آزمون: ۹۰ دقیقه	

۰/۲۵	گزینه مناسب را انتخاب کنید. کدام مورد جزء زمینه‌های ورود تفکر مشروطه‌خواهی به ایران نیست؟ (۱) اعزام دانشجویان به کشورهای خارجی و پیشرفته برای کسب علم (۲) توجیه شاهان قاجاری به سیاست‌های نوگرایانه و مدرن اروپا (۳) سفرهای درباریان و سیاستمداران قاجار به خارج از کشور (۴) مهاجرت برخی از ایرانیان به کشورهای مختلف خارجی	۱۴
۱	توصیف، فهرست و طبقه‌بندی اجزا یا ویژگی‌های پدیده‌های تاریخی (هر مورد ۵/۰ نمره) (الف) دو مورد از عوامل پیدایش نهضت مشروطه در دوره قاجار را نام ببرید. (ب) ایران به چه دلایلی در زمان قاجار مورد توجه کشورهای استعمارگر قرار گرفت؟	۱۵
۰/۲۵	درس چهارم صحیح یا غلط بودن جمله زیر را مشخص کنید. «در دوران قاجاریه برخی از کالاهای مورد نیاز مردم مانند نفت، کبریت و قند از انگلستان وارد می‌شد.»	۱۶
۰/۲۵	به سؤال زیر پاسخ کوتاه بدهید. یکی از خواسته‌های مهاجرین را که در جریان مهاجرت صغری از طریق سفیر عثمانی به گوش شاه رساندند، ذکر کنید.	۱۷
۱	اظهار نظر و قضاوت: به نظر شما چرا دولت انگلستان در جریان نهضت مشروطه و تحصن مشروطه‌خواهان در سفارت انگلستان، از آن‌ها حمایت کرد؟	۱۸
۰/۵	چه حادثه‌ای در دوران قاجار سبب افزایش نرخ قند در ایران شد؟	۱۹
۰/۲۵	درس پنجم صحیح یا غلط بودن جمله زیر را مشخص کنید. «در جریان حمله به مجلس در دوره محمدعلی‌شاه، لیاخوف روسی (فرمانده نیروهای قزاق) نقش داشت.»	۲۰
۰/۲۵	جای خالی را با یکی از این کلمات تکمیل کنید. (آلمان – فرانسه) در سال ۱۹۰۷، روسیه و انگلستان به دلیل حضور به عنوان یک قدرت جدید در صحنه سیاست جهان، با یکدیگر بر سر ایران به توافق رسیدند.	۲۱
۰/۵	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه بدهید. (الف) در تاریخ ایران معاصر، عنوان دوره استبداد صغیر به کدام بخش از تاریخ این کشور تعلق می‌گیرد؟ (ب) یکی از دلایل مخالفت روسیه با نهضت مشروطه ایران را ذکر کنید.	۲۲
۰/۵	دو نمونه از بی‌اعتنایی‌های محمدعلی‌شاه نسبت به مجلس شورای ملی را ذکر کنید.	۲۳
۱	درس ششم اظهار نظر و قضاوت: به نظر شما چرا برخی معتقدند که اعدام شیخ فضل‌الله نوری، انتقام استعمار از ایران بود؟	۲۴
۰/۵	در جریان نهضت مشروطه بی‌توجهی به خطر استعماری و نقش آن در انحراف حرکت عدالت‌خواهانه ملت ایران، چه نتیجه‌ای به دنبال داشت؟	۲۵
۰/۵	در زمانی که جنگ جهانی اول رخ داد، وضعیت سیاسی ایران چگونه بود؟	۲۶
۰/۲۵	درس هفتم صحیح یا غلط بودن جمله زیر را مشخص کنید. «در جریان اختلاف میان رضاخان و سید ضیاء (عوامل اصلی کودتای ۱۲۹۹)، انگلستان از سید ضیاء حمایت کرد.»	۲۷
۰/۲۵	گزینه مناسب را انتخاب کنید. کدام گزینه بیانگر نقشه انگلستان در جریان تأمین مقاصد خود در ایران است؟ (۱) نفوذ فرهنگی در میان اقشار مختلف جامعه از طریق فرهنگ و مذهب (۲) استفاده از نیروهای انگلیسی در کنار نیروهای بومی در حکومت (۳) روی کار آوردن نیروهای انگلیسی در سیستم اداری ایران (۴) استفاده از مهره‌های داخلی بدون سلطه مستقیم نظامی در ایران	۲۸
۱	چهار مورد از عواملی که انگلستان را به سوی تشکیل حکومت مرکزی مقتدر در ایران متمایل کرد، ذکر کنید.	۲۹

۱ آزمون	تاریخ معاصر ایران	رشته: ریاضی فیزیک، علوم تجربی	تاریخ آزمون: دی‌ماه
	نوبت اول	پایه یازدهم	مدت آزمون: ۹۰ دقیقه

درس هشتم		۳۰	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. الف) هم‌زمان با روی کار آمدن رضاخان، حکومت کدام‌یک از کشورهای همسایه تغییر کرد؟ ب) از جمله خواسته‌های اساسی و کاملاً محسوسی که مردم در دوران غیاب احمدشاه داشتند و رضاخان به ظاهر توانست آن را تأمین کند چه بود؟	۰/۵
۱	اظهار نظر و قضاوت: به نظر شما چرا برچیدن بساط شورش شیخ خزعل توسط رضاخان، باعث افزایش محبوبیت او در میان مردم گردید؟	۳۱		
درس نهم		۳۲	صحیح یا غلط بودن جمله زیر را مشخص کنید. «رضاشاه گرچه حکومت پارلمانی و نهاد مشروطه را از بین نبرد، ولی روش حکومت او هم‌چنان مستبدانه بود.»	۰/۲۵
۱	جای خالی را با یکی از این عبارات‌ها تکمیل کنید. (جدایی دین از سیاست – برقراری نظام مشروطه) کارگزاران فرهنگی حکومت رضاشاه، به تقلید از غرب، را از لوازم ملیت‌گرایی قلمداد می‌کردند.	۳۳		۰/۲۵
۱	توصیف، فهرست و طبقه‌بندی اجزا یا ویژگی‌های پدیده‌های تاریخی (هر مورد ۵/۰ نمره) الف) دو مورد از برنامه‌های دین‌ستیزانه رضاشاه را که با هدف از بین بردن ریشه اسلام انجام شد، نام ببرید. ب) در سال ۱۳۰۲ چه احزابی در برقراری حکومت جمهوری در ایران تلاش می‌کردند؟	۳۴		
درس دهم		۳۵	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. الف) یکی از مشکلات اساسی صنایع ایران در زمان حکومت رضاشاه پهلوی چه بود؟ ب) دولت انگلستان طی چه دوره‌ای توانست دامنه نفوذ و سلطه خود را بر منطقه مهم خاورمیانه افزایش دهد؟	۰/۵
۰/۵	این جمله رضاشاه: «هر مملکتی رژیمی دارد و رژیم ما یک‌نفره است.» بیانگر چیست؟	۳۶		۰/۵
۰/۵	در دوران حکومت رضاشاه برای ایجاد تحول در بخش کشاورزی، چه اقداماتی انجام شد؟	۳۷		
درس یازدهم		۳۸	صحیح یا غلط بودن جمله زیر را مشخص کنید. «پس از عزل رضاشاه توسط آلمان‌ها، محمدرضاشاه با حمایت دولت‌های بیگانه و تلاش‌های برخی درباریان به سلطنت رسید.»	۰/۲۵
۰/۲۵	گزینه مناسب را انتخاب کنید. کدام مورد، دو جریان روشنفکری هستند که در دهه ۱۳۲۰ ش. نقش مؤثری در بیداری اسلامی ایفا کردند؟ (۱) حزب مؤتلفه اسلامی و جنبش اسلامی دانشجویان (۲) مطبوعات دینی و حزب نهضت آزادی‌خواه (۳) مطبوعات دینی و جنبش اسلامی دانشجویان (۴) حزب مؤتلفه اسلامی و نهضت آزادی‌خواه	۳۹		۰/۲۵
۱	تعریف اصطلاحات یا مفاهیم تاریخی: سیاست موازنه منفی:	۴۰		
درس دوازدهم		۴۱	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. الف) چه کسی در پایان دوره پانزدهم مجلس، سعی در تصویب قرارداد الحاقی نفت داشت؟ ب) مصدق در سال ۱۳۳۰ با چه شرطی رسیدن به منصب نخست‌وزیری را پذیرفت؟	۰/۵
۰/۵	در دهه ۱۳۳۰، به دنبال کدام عامل درآمد دولت مصدق در ایران به سرعت کاهش یافت و کشور دچار مشکلات اقتصادی شد؟	۴۲		۰/۵
۰/۵	دولت رزم‌آرا که مانعی بر سر راه ملی‌شدن صنعت نفت بود، مورد حمایت چه کشورهای خارجی قرار داشت؟	۴۳		۰/۵
۲۰	موفق باشید		جمع نمرات	

ردیف	نمره											
۱	۰/۷۵	جمله‌های صحیح یا غلط را مشخص کنید. (هر مورد ۰/۲۵) الف) امام خمینی علیه السلام ، مردم و نیروهای انقلابی، «اصل ولایت فقیه» را «ضددیکتاتوری» و «مخالف استبداد» دانستند. ب) طرح جمهوری خواهی رضاخان منجر به استیضاح او در مجلس توسط آیت‌الله سید حسن مدرس شد. ج) انحلال مجلس هفدهم توسط دکتر محمد مصدق، فرصت مناسبی برای کودتاگران فراهم آورد.										
۲	۱	کدام یک از شماره‌های سمت چپ با گزینه‌های سمت راست در ارتباط است؟ (هر مورد ۰/۲۵) (در ستون سمت چپ یک مورد اضافی است.) <table><tr><td>الف) اجازه عبور لشکر فرانسه از خاک ایران</td><td>۱) ترکمانچای</td></tr><tr><td>ب) برقراری حق کاپیتولاسیون (قضاوت کنسولی)</td><td>۲) مفصل</td></tr><tr><td>ج) خودداری از بستن قرارداد با دشمنان انگلیس</td><td>۳) فین‌کن‌اشتاین</td></tr><tr><td>د) به رسمیت شناختن حاکمیت ایران بر خرمشهر</td><td>۴) تیسلیت</td></tr><tr><td></td><td>۵) ارزنة الروم</td></tr></table>	الف) اجازه عبور لشکر فرانسه از خاک ایران	۱) ترکمانچای	ب) برقراری حق کاپیتولاسیون (قضاوت کنسولی)	۲) مفصل	ج) خودداری از بستن قرارداد با دشمنان انگلیس	۳) فین‌کن‌اشتاین	د) به رسمیت شناختن حاکمیت ایران بر خرمشهر	۴) تیسلیت		۵) ارزنة الروم
الف) اجازه عبور لشکر فرانسه از خاک ایران	۱) ترکمانچای											
ب) برقراری حق کاپیتولاسیون (قضاوت کنسولی)	۲) مفصل											
ج) خودداری از بستن قرارداد با دشمنان انگلیس	۳) فین‌کن‌اشتاین											
د) به رسمیت شناختن حاکمیت ایران بر خرمشهر	۴) تیسلیت											
	۵) ارزنة الروم											
۳	۰/۷۵	جاهای خالی را با کلمات زیر تکمیل کنید. (سه مورد اضافی است). (هر مورد ۰/۲۵) (آیت‌الله بهشتی - سپهبد زاهدی - محمد بخارایی - آیت‌الله مفتاح - خلیل طهماسبی - قوام‌السلطنه) الف) پس از استعفای دکتر مصدق از نخست‌وزیری، محمدرضا شاه، را مأمور تشکیل کابینه کرد. ب) حسنعلی منصور به جرم خیانت به کشور توسط یکی از اعضای هیئت‌های مؤتلفه اسلامی ترور شد. ج) پس از پیروزی انقلاب، حزب جمهوری اسلامی با مدیریت تأسیس گردید.										
۴	۰/۷۵	گزینه‌های مناسب را انتخاب کنید. (هر مورد ۰/۲۵) الف) رابطه علت و معلولی کدام یک از گزینه‌های زیر صحیح نیست؟ ۱- حرام اعلام کردن تقیه توسط امام خمینی علیه السلام ← حمله به مدرسه فیضیه ۲- عزای عمومی در نوروز ۱۳۴۲ ← اعتراض به سیاست‌های رژیم پهلوی ۳- تبعید امام خمینی به ترکیه ← تحریم رفاندوم اصول شش‌گانه ۴- رحلت آیت‌الله بروجردی ← اجرای اصلاحات مورد نظر آمریکا ب) کدام اقدام رضاخان از او در افکار عمومی، تصویری قهرمانانه و ضدانگلیسی ایجاد کرد؟ ۱) سرکوب شیخ خزعل ۲) خلع سلسله قاجار ۳) قرارداد نفتی ۱۹۳۳ م. ۴) ایجاد راه‌آهن سراسری ج) کدام یک از گروه‌ها یا احزاب زیر، مخالف قرارداد «گس - گلشائیان» بود؟ ۱) حزب دموکرات ۲) حزب توده ۳) جبهه ملی ۴) فداییان اسلام										
۵	۰/۷۵	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. (هر مورد ۰/۲۵) الف) پس از رحلت امام خمینی علیه السلام ، کدام نهاد «حضرت آیت‌الله خامنه‌ای» را به مقام رهبری انقلاب اسلامی برگزید؟ ب) در جریان جنگ تحمیلی، کدام شهر ایران بیش از ۲۰۰ بار مورد اصابت موشک قرار گرفت؟ ج) چه رویدادی در سال ۱۳۵۷ به منزله یک رفاندوم (همه‌پرسی) برای پایان حکومت پهلوی بود؟										
۶	۲	تعریف اصطلاحات یا مفاهیم تاریخی: (هر مورد ۱) الف) استبداد صغیر: ب) انقلاب فرهنگی:										
۷	۲	اظهار نظر و قضاوت: (هر مورد ۱) الف) به نظر شما، چرا روس‌ها در اکتبر ۱۹۱۷ م. نیروهای خود را از شمال ایران بیرون بردند؟ ب) به نظر شما، رژیم بعثی عراق با چه تصویری در سی و یکم شهریور ۱۳۵۹ به ایران حمله کرد؟										

تاریخ معاصر ایران	رشته: ریاضی فیزیک، علوم تجربی	تاریخ آزمون: خرداد ۱۴۰۳
نوبت دوم	پایه یازدهم	مدت آزمون: ۹۰ دقیقه

۳	۸	توصیف، فهرست و طبقه‌بندی اجزا یا ویژگی‌های پدیده‌های تاریخی: (هر مورد ۵/۰) الف) مهم‌ترین خواسته‌های مردم را در جریان مهاجرت کبری بنویسید. (ذکر دو مورد کافی است). ب) دو مورد از مهم‌ترین ویژگی‌های حکومت رضاشاه را نام ببرید. ج) وجوه مشترک عمده گروه‌های ضدانقلاب چه بود؟ (ذکر یک مورد کافی است). د) محمدرضا پهلوی قدرت‌ش را بر چه پایه‌هایی استوار ساخته بود؟ ه) انگلستان از چه راه‌هایی به تضعیف دولت مصدق پرداخت؟ و) در دوران نخست‌وزیری اسدالله علم چه تغییری در شرایط انتخابات انجمن‌های ایالتی و ولایتی ایجاد شد؟
۱	۹	کاربست شواهد و مدارک تاریخی: (هر مورد ۵/۰) متن زیر را بخوانید و به سؤالات داده‌شده پاسخ مناسب دهید. «در میان اسناد به‌دست‌آمده از سفارت آمریکا در تهران: محمدرضاشاه به دموکراسی به عنوان پدیده‌ای بسیار مجزا از جو فرهنگی و سیاسی می‌نگرد. به نظر او ایران تنها تحت حکومت‌های بسیار متمرکز و مستبد قادر بوده است به عظمت دست یابد. در این زمینه، حزب رستاخیز ملت ایران را می‌توان قدمی دیگر به سوی افزایش تسلط بر این جامعه دانست. حزب رستاخیز حائز مکانیسمی است که علاوه بر ایجاد امکان راه‌یابی در فعالیت سیاسی، وسیله‌ای قانونی نیز برای شناسایی مخالفین نامطلوب می‌باشد. بنای حزب رستاخیز بر این نظریه شاه است که معترضان به برنامه او در ایران باید بین زندان، تبعید یا محو شدن، یکی را انتخاب کنند.» (قسمتی از گزارش محرمانه چک میکوس، کاردار وقت سفارت آمریکا در تهران) الف) به نظر محمدرضاشاه، ایران تحت چه حکومت‌هایی می‌تواند به عظمت دست یابد؟ ب) بنای حزب رستاخیز بر اساس کدام نظریه محمدرضاشاه استوار بود؟
۵/۰	۱۰	تشریحی: (علل، دلایل، آثار، نتایج و پیامدهای تاریخی) هدف رضاشاه از اسکان اجباری ایل‌ها و عشایر (تخته‌قاپو) چه بود؟
۵/۷۵	۱۱	امام خمینی علیه‌السلام در دی‌ماه ۱۳۵۷ «شورای انقلاب اسلامی» را با چه وظایفی تشکیل داد؟
۵/۷۵	۱۲	محمدرضاشاه با تغییر قانون اساسی در پنجم اسفند ۱۳۲۷، چه اختیاراتی به دست آورد؟ (ذکر سه مورد کافی است).
۱	۱۳	دو مورد از آثار و نتایج نهضت بیدارگری اسلامی را به رهبری امام خمینی علیه‌السلام بنویسید.
۱	۱۴	حرکت مردم ایران پس از شهریور ۱۳۲۰ بر چه پایه‌هایی استوار بود؟
۱	۱۵	پس از واقعه ۱۷ شهریور ۱۳۵۷، در درون کاخ سفید بر سر چگونگی مقابله با انقلاب اسلامی، چه اختلافاتی وجود داشت؟
۱	۱۶	تأسیس ساواک از چه جنبه‌هایی برای آمریکا اهمیت داشت؟
۱	۱۷	چرا دولت آمریکا انجام اصلاحات اجتماعی - اقتصادی در ایران را ضروری می‌دانست؟
۱	۱۸	دو مورد از مهم‌ترین دستاوردهای «سیاسی» انقلاب اسلامی را بنویسید.
۲۰		جمع نمرات موفق باشید

	تاریخ آزمون: خردادماه مدت آزمون: ۹۰ دقیقه	رشته: ریاضی فیزیک، علوم تجربی پایه: یازدهم	تاریخ معاصر ایران نوبت دوم	
--	--	---	-------------------------------	---

ردیف	نمره
۱	۰/۷۵
۲	۱
۳	۰/۷۵
۴	۰/۷۵
۵	۰/۷۵
۶	۲
۷	۲
۸	۳

پاسخ‌نامه تشریحی

آزمون شماره ۱ (نوبت اول)

- ۱- غلط (۰/۲۵)؛ ایل قاجار در زمان مغولان به داخل ایران کوچ کرد.
- ۲- گزینه «۱» (۰/۲۵)
- ۳- مسئله هرات مربوط به زمان محمدشاه قاجار است و در زمان ناصرالدین‌شاه بیشتر امتیازات تجاری مورد نظر بیگانگان بود.
- ۴- محمدحسن خان قاجار (۰/۲۵)
- ۵- گزینه «۳» (۰/۲۵)؛ هجوم سیاسی و نظامی دولت‌های بیگانه عامل اتحاد و بیداری اسلامی در ایران گردید.
- ۶- الف) ایران درگیر رقابت‌های دولت‌های اروپایی شده بود. (۰/۲۵)
- ب) خیانت دولت انگلستان و بی‌کفایتی دربار ایران (۰/۲۵)
- یکی از عوامل این تغییر سرنوشت را هم بنویسید نمره کامل را می‌گیرید.
- ۷- پس از معاهده گلستان بر ایران تحمیل شد. همان «قضاوت کنسولی» است که به موجب این حق، هرگاه اتباع روسیه یا هر کشور بیگانه مقیم ایران مرتکب جرمی می‌شدند، دادگاه‌های ایران حق رسیدگی نداشتند، بلکه مراجع قضایی دولت روسیه می‌بایست به آن جرم رسیدگی می‌کردند. (۰/۵)
- ۸- صحیح (۰/۲۵)
- ۹- گزینه «۱» (۰/۲۵)
- ۱۰- تالوت (۰/۲۵)
- ۱۱- گزینه «۱» (۰/۲۵)؛ تحریم تنباکو نشان داد که می‌توان میان مرجعیت شیعه، علما و مردم ایران اتحاد شکل بگیرد.
- ۱۲- الف) سامرا (۰/۲۵)
- ب) استخدام معلمان استادان خارجی، به‌ویژه از کشورهایی غیر از انگلیس و روس (۰/۲۵)
- ۱۳- حواستان باشد که اقدامات امیرکبیر هم جنبه سیاسی و اجتماعی دارند و هم جنبه آموزشی و تعلیمی. این سؤال از شما آن‌هایی را که مربوط به تعلیم و تربیت هستند، می‌خواهد و این اقدامات عبارت‌اند از: ۱) فرستادن شاگردانی به اروپا، برای کسب مهارت‌ها و دانش‌های جدید ۲) استخدام معلمان و استادان خارجی ۳) ترجمه کتاب، نشر روزنامه ۴) تأسیس مدرسه عالی در تهران و ارائه طرح مدرسه دارالفنون.
- ۱۴- میرزا حسین خان سپهسالار (۰/۲۵) و میرزا ملکم‌خان (۰/۲۵)
- ۱۵- غلط (۰/۲۵)؛ در سفرنامه‌ها چنین است.
- ۱۶- گزینه «۲» (۰/۲۵)
- ۱۷- الف) ۱) از دست رفتن بخش‌هایی از سرزمین ایران ۲) غلبه استعمار بر مملکت ۳) استبداد دستگاه حاکم ۴) مخالفت‌های مردم و علما با استبداد و استعمار و این هم در نظر داشته باشید که عامل پنجم، ورود اندیشه‌های جدید است. (ذکر دو مورد کافی است؛ هر مورد (۰/۲۵))
- ب) موقعیت ویژه جغرافیایی (۰/۲۵) و برخورداری از منابع سرشار مواد اولیه (۰/۲۵)
- ۱۸- غلط (۰/۲۵)؛ از روسیه وارد می‌شد.
- ۱۹- ایجاد عدالت‌خانه در همه شهرها برای رسیدگی به شکایت‌های مردم و برقراری عدالت در جامعه (۰/۲۵)
- ۲۰- دولت انگلستان برخلاف دولت روسیه که از دربار حمایت می‌کرد، به ظاهر پشتیبان نهضت مشروطه بود (۰/۵). انگلستان برای نیل به مقاصد و منافع استعماری‌اش این سیاست را در پیش گرفته بود. (۰/۵)
- ۲۱- جنگ روس و ژاپن (۰/۵)
- ۲۲- صحیح (۰/۲۵)
- ۲۳- آلمان (۰/۲۵)
- ۲۴- الف) دوره یک‌ساله‌ای از سلطنت محمدعلی‌شاه که بار دیگر حکومت استبدادی، جای حکومت مشروطه را گرفت. (۰/۲۵)

- ب) پیشگیری از قیام ملت‌های منطقه قفقاز برای گرفتن آزادی، تحت تأثیر پیروزی مشروطه‌خواهان در ایران (۰/۲۵)
- ۲۵- حالا اگر بنویسید جلوگیری از نفوذ انگلیس که در لباس مشروطه‌خواهی، از مشروطه‌طلبان حمایت می‌کرد و کمک به محمدعلی‌شاه که طرفدار روس بود هم درست است و نمره می‌گیرید.
- ۲۶- ۱) دعوت نکردن نمایندگان مجلس شورای ملی به جشن تاج‌گذاری (۰/۲۵)
- ۲) خودداری از امضای متمم قانون اساسی (۰/۲۵)
- ۲۷- زیرا استعمار با اعدام وی به دنبال انتقام از روحانیت ایران برای جبران شکست در نهضت تحریم تنباکو (۰/۵) و پیشگیری از تکرار مقاومت‌های مشابه آن بود. (۰/۵)
- ۲۸- بی‌توجهی به خطر استعمار و نقش آن در انحراف حرکت عدالت‌خواهانه ملت ایران، باعث شد تا نهضت مردمی به پیشتازی مجتهدان به جایی برسد که سلطنت به غایت استبدادی و وابسته‌تر پهلوی، بر ایران تحمیل شود. (۰/۵)
- ۲۹- احمدشاه قاجار تاج‌گذاری کرد (۰/۲۵) و مجلس شورای ملی دوره سوم، تشکیل شد. (۰/۲۵)
- ۳۰- غلط (۰/۲۵)؛ در واقع انگلستان جانب رضاخان را گرفت.
- ۳۱- گزینه «۴» (۰/۲۵)؛ دوره پسااقتاری، دوره‌ای بود که انگلستان تصمیم گرفت به صورت مستقیم در ایران حضور نداشته باشد، بلکه از مهره‌های داخلی استفاده کند.
- ۳۲- ۱) تثبیت منافع دائمی انگلستان در ایران ۲) کنترل منطقه حساس خاورمیانه و دستیابی به منابع نفتی آن ۳) سرکوب نهضت‌های ضداستعماری در کشور ۴) ایجاد کمربند آهنین در مقابل نفوذ شوروی ۵) مخارج سنگین پلیس جنوب (ذکر چهار مورد کافی است. هر مورد (۰/۲۵))
- ۳۳- الف) عثمانی که توسط آتاترک به جمهوری ترکیه تبدیل شد. (۰/۲۵)
- ب) نیاز به امنیت (۰/۲۵)
- ۳۴- رضاخان موفق به سرکوب چند شورش داخلی شده بود و همین رفته‌رفته به عنوان عامل برقرارکننده امنیت در کشور شناخته شد.
- ۳۵- شیخ خزعل که به انگلستان وابسته بود، خوزستان را تحت سیطره خود داشت و از آن طرف، دولت انگلستان خواهان افزایش قدرت رضاخان بود و همین سبب شد تا از حمایت شیخ خزعل دست بردارد. (۰/۵) به دنبال این حادثه، هم شیخ خزعل تسلیم رضاخان شد و همین سبب گردید در افکار عمومی، تصویری قهرمانانه و حتی ضدانگلیسی از رضاخان به جا بگذارد. (۰/۵)
- ۳۶- صحیح (۰/۲۵)
- ۳۷- جدایی دین از سیاست (۰/۲۵)
- ۳۸- الف) ۱) جایگزین‌ساختن قانون‌های غربی به جای قوانین مذهبی ۲) محدودکردن روحانیان و مراسم مذهبی ۳) ممنوع کردن برگزاری مراسم سوگواری حضرت امام حسین (ع) ۴) برپایی کارناوال‌های شادی و رژه دسته‌های موزیک نظامیان در روز عاشورا (ذکر دو مورد کافی است؛ هر مورد (۰/۲۵))
- اگر بنویسید تخریب مدارس و حوزه‌های علمیه، تغییر کلاه و لباس و برداشتن حجاب و رواج منکرات و کارهای خلاف شرع هم درست است.
- ب) حزب تجدد (۰/۲۵) و حزب سوسیالیست (۰/۲۵)
- ۳۹- الف) وابستگی شدید به فناوری و نیروی انسانی ماهر خارجی (۰/۲۵)
- ب) در سال‌های میان دو جنگ جهانی (۰/۲۵)
- ۴۰- استبداد و سلب آزادی و فعالیت از تمام تشکلهای سیاسی (۰/۵)
- ۴۱- تأسیس دانشکده کشاورزی در کرج (۰/۲۵) و واردکردن ماشین‌آلات کشاورزی (۰/۲۵)
- ۴۲- غلط (۰/۲۵)؛ رضاشاه توسط انگلیسی‌ها برکنار شد.
- ۴۳- گزینه «۳» (۰/۲۵)؛ به عبارت روشنفکری دقت کنید؛ مطبوعات و جنبش دانشجویی مصداقی از جریان روشنفکری است!

درس نامه توپ برای شب امتحان

مخالفت عالمان دین و مبارزه با نفوذ بیگانگان، به ویژه روس‌ها
منبع: قواعد قرآنی و اسلامی — مانند «قاعده نفی سبیل»، «جهاد» و «فتوا»
مهم‌ترین عالمان مبارز این دوره: آیت‌الله شیخ جعفر نجفی کاشف‌الغطاء، آیت‌الله سید محمد مجاهد (مقیم عتبات بودند)، ملا احمد نراقی

جنگ‌های دوره دوم

زمینه‌های وقوع جنگ‌های دوره دوم ایران و روس
(۱) بدرفتاری روس‌ها با ساکنان ولایت‌هایی که طبق معاهده گلستان به آن کشور واگذار شده بود، موجب نارضایتی مردم آن ایالت شده بود.
(۲) معاهده گلستان در مورد تعیین خط مرزی بین ایران و روسیه مبهم بود که باعث دست‌درازی روس‌ها به خاک ایران از جمله اراضی اطراف ایروان و آذربایجان شد.

نتیجه جنگ‌های دوره دوم — شکست ایران و انعقاد قرارداد ننگین ترکمانچای.

۱- شکست ایران

علل شکست ایران در جنگ‌های «دوره اول»	علل شکست ایران در جنگ‌های «دوره دوم»
(۱) ضعف و غفلت فتحعلی‌شاه و دربارش (۲) خیانت انگلستان به ایران	(۱) خیانت دولت انگلستان (۲) بی‌کفایتی دربار ایران

۲- انعقاد قرارداد ننگین ترکمانچای

مفاد عهدنامه ترکمانچای
(۱) مطابق این معاهده، علاوه بر سرزمین‌هایی که در عهدنامه گلستان به روس‌ها واگذار شده بود، ایروان، نخجوان و بخشی از دشت مغان نیز از ایران جدا شد و به روسیه تعلق گرفت و رود ارس به عنوان مرز بین ایران و روسیه تعیین شد.

(۲) ایران متعهد به پرداخت پنج میلیون تومان غرامت به روسیه شد.
(۳) برقراری حق کاپیتولاسیون یا قضاوت کنسولی بر ایران تحمیل گردید.
حق قضاوت کنسولی: هرگاه اتباع روسی مقیم ایران مرتکب جرمی می‌شدند، دادگاه‌های ایران حق رسیدگی نداشتند، بلکه مراجع قضایی دولت روسیه می‌بایست به آن جرم رسیدگی می‌کردند.

ب) ایران در دام رقابت و توسعه طلبی فرانسه و انگلستان

اهداف فرانسه از انعقاد عهدنامه فین‌کن‌اشتاین با ایران	مفاد عهدنامه فین‌کن‌اشتاین
(۱) عدم توانایی فرانسه از حمله مستقیم به انگلستان (۲) تصرف مستعمره مهم انگلستان، یعنی هندوستان از طریق ایران	(۱) فرانسه متعهد شد که ایران را در جنگ با روسیه کمک کند. (۲) در مقابل، ایران برای حمله به متصرفات انگلستان در هند با افغان‌ها و قبایل هرات و قندهار متحد شود و به انگلستان اعلان جنگ دهد. (۳) ایران اجازه عبور لشکرکشی فرانسه به هند از طریق ایران را بدهد.

عهدنامه
(۱) میان روسیه و فرانسه منعقد شد.
(۲) فرانسه تعهدهای خود را نسبت به ایران زیر پا گذاشت.
(۳) دربار ایران به دلیل ناامیدی از حمایت فرانسه به انگلستان نزدیک شد.
نکته: انگلستان علاقه‌مند به برقراری روابط با ایران در دوره فتحعلی‌شاه بود زیرا — انگلستان ایران را سد محکمی در برابر تهاجم به مستعمره‌های خود در هندوستان می‌دانست.

عهدنامه مجمل و مفصل

مجمل — طرفین عهدنامه، ایران و انگلستان
تهدات انگلستان: هرگاه نیروی نظامی دولت‌های اروپایی به ایران حمله کنند:

درس ۱ حکومت قاجار از آقامحمدخان تا محمدشاه

بنیاد سلسله قاجار

ایل قاجار از آغاز تاروی کار آمدن آقامحمدخان

هجوم سیاسی-نظامی استعمارگران اروپایی به ایران

الف) جنگ‌های ایران و روس

دولت روسیه از زمان پتر کبیر سیاست توسعه‌طلبانه‌ای را با هدف تسلط بر سرحدات شمالی ایران آغاز کرد. اقتدار نظامی نادرشاه مدت کوتاهی روس‌ها را وادار به عقب‌نشینی کرد، اما پس از او بار دیگر روسیه با سوء استفاده از شرایط داخلی ایران سعی بر دست‌اندازی بر منطقه قفقاز کرد. آقامحمدخان موفق شد تا روس‌ها را به عقب براند و شهر تفلیس را از آن‌ها پس بگیرد. اما بعداً در لشکرکشی دوباره به قفقاز توسط عده‌ای از همراهانش به قتل رسید.

فتحعلی‌شاه: پس از قتل آقامحمدخان در قفقاز، برادرزاده او فتحعلی‌شاه به سلطنت رسید. در این زمان روسیه با حمله به گرجستان، باعث بروز دوره اول جنگ‌های ایران و روس شد.
عهدنامه گلستان: جنگ میان ایران و روس به درازا کشید و به بسته‌شدن «عهدنامه گلستان» انجامید.

مفاد عهدنامه گلستان میان ایران و روسیه

۱) ایران حاکمیت روسیه را بر ولایت‌هایی که تا آن زمان اشغال کرده بود به رسمیت شناخت. به این ترتیب، ایالات داغستان و گرجستان و شهرهای باکو، دربند، شیروان، قره‌باغ، شکی، گنجه، موغان و قسمت بالای طالش به روسیه واگذار شد.

۲) حق کشتی‌رانی در دریای خزر، از ایران سلب گردید.

۳) روسیه نیابت سلطنت عباس‌میرزا را در ایران به رسمیت شناخت و رساندن او به سلطنت را تعهد کرد.

هدف از گنجانند بند
(۱) نادیده گرفتن استقلال کشور
(۲) به رسمیت شناختن دخالت روسیه در امور داخلی ایران

۱ نیروی نظامی در اختیار ایران قرار دهد. ۲ یا در عوض به ایران کمک مالی کند.

عهدنامه مفصل (میان ایران و انگلستان)	
تعهدات ایران	تعهدات انگلستان
۱) قبول حکمیت نماینده انگلیس در اختلافات مرزی خود با روسیه ۲) خودداری از بستن قرارداد با روسیه یا هر دولت سومی که دشمن انگلیس باشد. ۳) استخدام نکردن افسر و افراد نظامی برای آموزش سپاه، از کشورهایی که با انگلستان روابط دوستانه ندارند.	۱) اگر دولت ثالثی به خاک ایران تعرض کند، انگلستان حتی المقدور از کمک و مساعدت به ایران خودداری نکند. ۲) انگلستان از کمک به سرکشان و شاهزادگانی که علیه تاج و تخت پادشاه قاجار قیام کنند، خودداری کند.

جنگ هرات

علت جنگ هرات: جبران ناکامی‌های فتحعلی‌شاه در جنگ‌های ایران و روسیه

دلائل روسیه برای تحریک و تشویق ایران برای حمله به هرات

۱ به خطر افتادن مستعمره‌های انگلیس در هند را به مصلحت خود می‌دانستند.

۲ مشغول شدن ایران در جنگ هرات را مایه فراموشی ایالت‌های ازدست‌رفته شمالی

توسط دولت ایران می‌دانستند.

پس از مرگ فتحعلی‌شاه، محمدمیرزا (فرزند عباس‌میرزا) به پادشاهی رسید.

محمدشاه پس از سرکوب مدعیان سلطنت، صدراعظم خوش‌نام و شایسته خود ابوالقاسم

قائم مقام فراهانی را به قتل رساند.

تحولات هرات در زمان محمدشاه

معاهده دوم ارزنة الروم

مشخصات عهدنامه ارزنة الروم دوم	
محمدشاه قاجار	در دوره پادشاهی
ایران، عثمانی، انگلستان و روسیه	دولت‌های حاضر در مذاکرات
میرزا تقی‌خان فراهانی (امیرنظام «امیرکبیر»)	نماینده ایران در مذاکرات
مفاد عهدنامه	
۱) ایران از ادعاهای خود درباره بعضی مناطق، از جمله سلیمانیه دست بردارد. ۲) عثمانی حق حاکمیت ایران بر خرمشهر و ساحل چپ اروندرود و نیز حق کشتی‌رانی در این رودخانه را به رسمیت شناخت. ۳) دولت عثمانی متعهد شد که از آزار و اذیت زائران ایرانی عتبات جلوگیری کند و تسهیلات لازم را برای بازرگانان فراهم آورد.	

نتایج و عبرت‌های دو جنگ ایران و روس

۱ بی‌اعتمادی کامل به اروپاییان و این‌که آن‌ها به هیچ‌وجه به قول خود پایبند نیستند

و فقط به منافع خود می‌اندیشند.

۲ در مبارزه با یک قدرت خارجی نباید به قدرت دیگری اتکای جدی کرد.

۳ با شکست اقتصادی، سیاسی و نظامی ایران که نتیجه روحیه خودباختگی در حاکمان بود، بستر برای ورود مبلغین غربی و نفوذ فرهنگی در ایران ایجاد شد.

۴ مذاکراتی که طی این دو جنگ انجام شد، برای سرگرم کردن ایرانیان و تأمین منافع دولت‌های استعمارگر بود.

نکته: علمای بزرگ در سخت‌ترین شرایط اعلام بسیج عمومی کردند و این نیرو، بزرگ‌ترین محرک ملی در برابر بیگانگان بود.

درس ۲: دوران ناصرالدین‌شاه

اتفاقات مهم دوره حکومت ناصرالدین‌شاه

۱ قتل میرزا تقی‌خان امیرکبیر به تحریک فاسدان و بدخواهانش

۲ آشنایی تدریجی ایرانیان با پیشرفت‌های اروپاییان

۳ واگذاری امتیازات به بیگانگان

صدات امیرکبیر

- شخصیت و ویژگی‌های حکومت امیرکبیر
- ۱) از شخصیت‌های استقلال‌طلب و میهن‌دوست بود.
 - ۲) در تمام دوران زندگی خود برای حفظ تمامیت ارضی و مبارزه با دخالت بیگانگان تلاش کرد.
 - ۳) کار امیرکبیر در اتخاذ سیاست مستقل (از روسیه و انگلیس) بسیار دشوار و تحسین‌برانگیز بود.

مهم‌ترین اقدامات امیرکبیر در دوران صداتش

- ۱ لغو لقب‌های طولانی و بی‌معنی و اکتفا به کلمه جناب، حتی نسبت به مقام صدات
- ۲ منع رشوه‌خواری و برقراری حقوق ثابت برای مأموران دولت
- ۳ فرستادن شاگردان به اروپا برای کسب مهارت‌ها و دانش‌های جدید
- ۴ استخدام معلمان و استادان خارجی، به ویژه از کشورهایی غیر از انگلیس و روس
- ۵ ترجمه کتاب و نشر روزنامه
- ۶ تقویت ارتش ملی کشور
- ۷ تأسیس مدرسه عالی در تهران و ارائه طرح مدرسه دارالفنون که پس از برکناری او شروع به کار کرد.
- ۸ جلوگیری از دخالت نمایندگان خارجی در امور داخلی ایران
- ۹ دفع فتنه سالار در خراسان و فرقه بابیه
- ۱۰ تلاش در جهت استقلال اقتصادی و توسعه صنعتی ایران

واگذاری امتیازات به بیگانگان

عوامل جهش اقتصادی کشورهای اروپایی

- ۱ با برده‌داری گسترده
 - ۲ ثروت حاصل از غارت ملت‌های آسیایی و آفریقایی
- توانستند شرایط اقتصادی و اجتماعی برای انقلاب علمی و صنعتی را فراهم کرده و به جهشی در رشد اقتصادی دست پیدا کنند.

علت نفوذ کشورهای (دولت‌های) اروپایی پس از انقلاب صنعتی بر کشورهای دیگر

۱ نیاز به بازارهای مصرف

۲ نیاز به مواد اولیه ارزان‌قیمت

واگذاری امتیازات به بیگانگان در دوره ناصرالدین‌شاه	
تأمین مخارج سفرهای ناصرالدین‌شاه به اروپا برای خوش‌گذرانی	علت واگذاری
۱) میرزا حسین‌خان سپهسالار ۲) میرزا ملکم‌خان	عاملان واگذاری امتیازات رویت و لاتاری
علمای دین	مخالفان واگذاری امتیازات
تاراج ثروت و دارایی ایران (معادن، جنگل‌ها، گمرکات، صنایع، شیلات و ...) که پشتوانه کشور و متعلق به نسل حاضر و آینده بود.	نتایج واگذاری